

Nog eens: pedofilie, een plaatsbepaling

Met veel belangstelling heb ik de bijdrage van Dr. Musaph gelezen in het Tijdschrift voor Seksuologie, 1981/1. Enkele bedenkingen moeten mij daarbij toch van het hart.

Zeer terecht stelt Dr. Musaph: "elk mens heeft het recht zijn eigen seksueel gedragspatroon te beleven, op één voorwaarde nl. dat dit gedragspatroon het individu en de partner lichamelijk noch psychisch schaadt". Maar eigenaardig genoeg schijnt Dr. Musaph er tezelfdertijd van uit te gaan dat pedofiele contacten persé schadelijk zijn. In zijn inleiding immers schrijft hij: "We weten eigenlijk weinig af van de schade die aan het kind wordt toegebracht." Dat is juist, maar onvolledig. Beter zou geweest zijn indien de auteur zijn stelling als volgt geformuleerd had: we weten eigenlijk weinig af van de eventuele mogelijke schade die aan het kind zou kunnen worden toegebracht, en in hoeverre die schade te wijten zou zijn aan het pedofiel contact zelf dan wel aan sekundaire factoren die het pedofiel contact beïnvloeden.

Ook in zijn antwoord aan Georges Lambrechts maakt Dr. Musaph dezelfde vooronderstelling betreffende de schade: "Wanneer men spreekt over mogelijke schade van een kind bij een pedofiel contact, dan berust dit geheel of bijna geheel op de these dat het kind in een van de fasen van de kinderlijke seksualiteit verkeert, waarbij seksueel contact met een volwassene niet adequaat is, niet bij zijn biologische en vooral psychologische leeftijd hoort en bij hem problemen oproept, waarvan de verwerking risico's inhoudt voor een psychische beschadiging die zich in de volwassenheid in zijn liefdesleven kan uiten."

Deze 'wetenschappelijke' dooddoener, dat het kind nog niet 'rijp' zou zijn voor zulke contacten, blijft het blijkbaar nog steeds doen in bepaalde - vooral medische en juridische - kringen. Een verkeerde interpretatie van zowel de kinderseksualiteit zelf als van de inhoud van een pedofiel contact ligt mi. aan de basis van deze misvatting. Nochtans heeft Dr. Musaph het duidelijk geformuleerd: "Het seksuele contact beperkt zich tot het kinderlijke nivo. Het lijkt op de seksuele spelletjes die prepuberale kinderen onderling doen. Een pedofiele relatie is beslist geen imitatie van seksuele betrekkingen tussen volwassenen."

Als pedofiel seksueel gedrag dus op kinderlijk nivo staat en anders is dan volwassen seksueel gedrag, hoe kan het kind er dan niet rijp voor zijn? Hoe kan een kind niet rijp zijn voor iets waar het zelf al de hele tijd mee bezig is, met zichzelf of met andere kinderen? De niet weinige gevallen die bekend zijn, waarbij het initiatief van het kind uitging of die door het

kind op een actieve manier beantwoord werden, wijzen trouwens op het onhoudbare van de vooronderstelling waarover we het hier hebben.

Allicht zijn er inderdaad kinderen die nog niet rijp zijn voor pedofiele seksuele kontakten (en die kinderen moeten dan ook het recht hebben om 'nee' te zeggen tegen dergelijke kontakten, een recht dat door de pedofiel volledig gerespekteerd moet worden), maar dat kan en mag zeker niet als een algemeen geldende stelling geformuleerd en gehanteerd worden.

Bij deze 'psychologische onrijpheid' heb ik overigens nog deze bedenking: in onze seks-negatieve cultuur worden onmiddellijk woorden als 'nadelig', 'manipulatie' en 'kwetsbaar' gehanteerd bij bepaalde seksuele gedragingen, terwijl in seks-positieve culturen gesproken wordt van 'begeleiding', 'tonen hoe' of 'initiatie' om hetzelfde gedrag aan te duiden. Men spreekt er steeds maar over dat het kind naar een seksueel (be)leven toe moet groeien, maar hoe kan het kind naar iets toegroeien als het er telkens weer van wordt afgeleid bij elke mogelijke uiting?

De hele opvoeding van het kind is inderdaad een groeiproces van het eenvoudige naar het meer ingewikkelde (zie bijv. maar de leerprogramma's op school). Behalve op het gebied der seksualiteit: daar treedt onze maatschappij nog steeds repressief (via de strafwet) en taboeïserend op. Moet men er dan verwonderd over zijn dat, als het 'mag', de eerste seksuele kontakten van jong-volwassenen zo verkrampt en onzeker verlopen? Hoe zou het anders kunnen: ze hebben als kind nooit geleerd lichamelijk met elkaar om te gaan en worden verondersteld het vanaf een bepaalde leeftijd zomaar opeens allemaal te kennen en te kunnen!

De uitspraken van Dr. Musaph over de zgn. 'psychoseksuele onrijpheid' van de pedofielen, hun 'gestoorde sleutelfiguur-kind relatie' en de 'dubbele identifikatie' laat ik geheel voor zijn rekening. Persoonlijke kontakten met vele pedofielen doen mij ook daaromtrent wel de nodige twijfels hebben. Wellicht komt Dr. Musaph tot zijn bevindingen enkel op basis van zijn ervaringen met pedofielen.

Ik kan me inderdaad niet van de indruk ontdoen dat Dr. Musaph, ondanks zijn ten zeerste te waarderen streven naar wetenschappelijkheid, het fenomeen pedofilie toch door een gekleurde bril bekijkt: een benadering voornamelijk gebaseerd op de ervaringen die hij heeft opgedaan in zijn psychiatrische praktijk.

In hoeverre deze groep pedofielen, die bij de psychiater terechtkomt - op eigen initiatief of op bevel van gerechtelijke instanties - beschouwd kan worden als een representatief voorbeeld van de totale pedofiele populatie, blijft voor mij een open vraag. Ik heb wel twijfels daarover, gebaseerd op ervaringen met pedofielen die níet naar een psychiater (moeten) gaan en daar ook niet de minste behoefte toe voelen. Ik vrees dan ook dat het beeld dat Dr. Musaph over pedofilie ophangt evenzeer een scheeftrekking is als de lieflijk roze voorstelling die sommige strijdbare en bewuste pedofielen geven. Waar Dr. Musaph terecht een

missionaire denkwijze als onwetenschappelijk bestempelt, geldt deze onwetenschappelijkheid mi. evengoed wanneer pedofilie vanuit één bepaalde ervaringshoek beschouwd wordt.

Dat Dr. Musaph strijdt voor de dekriminalisering van pedofilie is toe te juichen. Daarnaast is het naar mijn mening echter evenzeer nodig pedofilie in veel grotere mate te 'depsychiatriseren'. Net zomin als heterofiel- of homofiel-zijn op zich een reden is om naar een psychiater te stappen, is het nodig om bij het vernemen van iemands pedofiele geaardheid onmiddellijk te denken in termen van 'behandeling' of 'therapie'. Is het uiteindelijk toch nodig dat een pedofiel om een of andere reden bij een psychiater te rade gaat, dan zou die er toch op moeten letten oorzaak en gevolg niet met elkaar te verwarren: niet het pedofiel-zijn is de oorzaak van eventuele problemen, maar wel het mikro- en makrokultuurpatroon waarin pedofilie negatief bekeken wordt. Een eventuele behandeling kan dan ook niet op de pedofiele geaardheid zelf gericht zijn (aversietherapieën ed. komen mij eerder voor als een vorm van MIShandeling in plaats van BEhandeling!).

Uiteindelijk ligt de beste oplossing voor hulpverlening wellicht in het antwoord dat Dr. Musaph zelf geeft op de vraag: Hoe dient dit te gebeuren? "Laten de pedofielen deze vraag zelf beantwoorden. De emancipatie van mensen met afwijkend seksueel gedrag heeft alleen werkelijk waarde als dit gebeurt door mensen met afwijkend seksueel gedrag." Dit lijkt me nog de zinnigste paragraaf uit de bijdragen van Dr. Musaph. Pedofielen zijn het best gebaat met zowel dekriminalisering als depsychiatrisering!

Alfons C. Elsen

Studiegroep Pedofilie, Breughelstraat 31-33, 2000 Antwerpen.

Antwoord

Ik heb in dubio gestaan of ik zal reageren op het artikel van de heer Elsen. Er wordt zoveel geschreven waaruit blijkt dat men slecht leest en een oordeel over het gelezene geeft dat eerder een vooroordeel is, dat er op ingaan mijnerzijds een life time job zou betekenen. Ik heb geleerd dat discussiëren met tegenstanders bijna altijd zinloos is.

Het artikel van Elsen bevat echter zoveel waar ik het volledig mee eens ben, dat ik het gevoel heb dat hij een medestander is. En met medestanders wil ik graag discussiëren, vooral omdat ik een dergelijke discussie voor mij als leerzaam ervaar.

Omtrent de schadelijkheid van pedofiel contact voor het kind wil Elsen mij verbeteren, waarbij hij terecht wijst op de sekundaire factoren die het pedofiel contact beïnvloeden.

Op dit gebied hoef ik echter niet meer verbeterd te worden. In mijn klinische les in het Nederlands Tijdschrift van Geneeskunde (Musaph, 1980) schrijf ik (pag. 2161): "De seksuele opvattingen binnen een bepaalde cultuur zijn bepalend voor de eventuele schade die aan een kind wordt toegebracht. Daarbij komt dat ook binnen een bepaalde cultuur de seksuele moraal aan veranderingen onderhevig is. Zo weten wij nog niet hoe men over pedofilie in een volgend decennium zal denken. Het zal duidelijk zijn dat de psychische schade, aan het kind toegebracht, mede afhankelijk is van de fase van kognitieve, emotionele en psychoseksuele ontwikkeling waarin het kind verkeert, van de opvang door de ouders en van de psychische afweermechanismen die in werking kunnen treden."

Het is dan ook niet aardig wanneer Elsen spreekt van: "Deze 'wetenschappelijke' dooddoener dat het kind nog niet 'rijp' zou zijn voor zulke kontakten, blijkt het blijkbaar nog steeds te doen in bepaalde - vooral medische en juridische - kringen. Een verkeerde interpretatie van zowel de kinderseksualiteit zelf als van de inhoud van een pedofiel contact ligt m.i. aan de basis van deze misvatting."

Waarom wordt deze stelling niet gestaafd? Zolang Elsen ons niet duidelijk maakt waarom dit een misvatting is, is deze uitspraak een onwetenschappelijke dooddoener.

Mijn uitspraak dat pedofiel seksueel gedrag op kinderlijk nivo staat en anders is dan volwassen seksueel gedrag, geldt de pedofiel en niet het kind.

Als ik mij afvraag hoe het komt dat Elsen, die principieel zo dicht bij mij staat, vaak tot controversiële uitspraken komt, dan is mijn antwoord dat ik sterk de indruk heb dat onze verschillen inderdaad in het verschil in plaatsbepaling liggen: bij het stellen van prioriteiten stel ik het belang van het kind bovenaan. Elsen geeft mij de indruk dat hij andere prioriteiten stelt, nl. dat hij het belang van de pedofiel in zijn strijd voor de emancipatie van de pedofilie centraal stelt. Ik meen dat beide plaatsbepalingen recht van bestaan hebben. In mijn andere publikaties

hoop ik duidelijk gemaakt te hebben dat ik vind dat ik als seksuele hervormer en niet-pedofiel deze emancipatie vooral door de pedofielen zelf moet laten verrichten. Ik behoor tot een andere minderheidsgroep die het internationaal zwaar te verduren heeft en het is primair mijn plicht om via de strijd voor mijn eigen minderheidsgroep mijn identiteit te beleven.

Tot slot een opmerking over het verwijt van Elsen dat ik pedofiel gedrag zou psychiatriseren. Het is juist dat ik als hoofd van een zeer druk bezochte nationale polikliniek voor medische seksuologie uitsluitend pedofielen zie die vastgelopen zijn en het is ook juist dat mijn staf en ik de enorme psychiatrische-psychotherapeutische know-how toepassen om deze mensen in de aktuele situatie zo goed mogelijk te helpen. Dit houdt in dat wij trachten de pedofiel zijn eigen gevoelsinstelling met zo weinig mogelijk conflicten helpen te laten beleven. Wij proberen echter niet de fout te maken om de pedofilie uit te snijden uit het geheel van zijn denken gevoelsleven. Aan te nemen dat een psychiater pedofiel gedrag psychiatriseert, is een blijk van onkunde omtrent de enorme veranderingen die de moderne psychiatrie de laatste decennia heeft doorgemaakt.

Graag wil ik eindigen met het motto dat John Money en ik meegegeven hebben aan ons 'Handbook of Sexology': "This book is dedicated to the millions who still suffer from sexual prejudices."

Literatuur

MUSAPH, H. (1980), 'Pedofilie'. Nederlands Tijdschrift van Geneeskunde, 124 (51): 2161-2164.

MONEY, J.; H. MUSAPH (1977), 'Handbook of Sexology'. Amsterdam-New York: Excerpta Medica.

Herman Musaph

Cath. van Rennesstraat 30, NL-1077 KX Amsterdam